

6. Vasylenko, V. M. (2021). Administratyvno-pravove zabezpechennya hromads'koho kontrolyu za diyal'nistyu natsional'noyi politsiyi [Administrative and legal support for public control over the activities of the national police] : dys. ... doktora yuryd. nauk : spets. 12.00.07. Kharkiv, 439 s.
7. Prymachenko, D. V. (2007). Administratyvna diyal'nist' mytnykh orhaniv u sferi realizatsiyi mytynoyi polityky derzhavy [Administrative activity of customs authorities in the sphere of implementation of the state customs policy] : dys. ... doktora yuryd. nauk : spets. 12.00.07. Dnipropetrovs'k, 477 s.
8. Konstytutsiya Ukrainy (1996, June 28) [Constitution of Ukraine]: zakon Ukrainy № 254k/96 VR. Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy. 1996. № 30. St. 141.
9. Pro Natsional'nu politsiyu (2015, July 2) [On the National Police]: zakon Ukrainy № 580-VIII. Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy. 2015. № 40-41. St. 379.
10. Pro osvitu (2017, September 5) [On education]: zakon Ukrainy № 2145-VIII. Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy. 2017. № 38-39. St. 380.
11. Pro vyshchu osvitu (2014, July 1) [On Higher Education]: zakon Ukrainy № 1556-VII. Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy. 2014. № 37-38. St. 2004.
12. Pro zatverdzhennya Polozhennya pro orhanizatsiyu sluzhbovoyi pidhotovky pratsivnykiv Natsional'noyi politsiyi Ukrainy (2016, January 26) [On approval of the Regulations on the organization of in-service training of employees of the National Police of Ukraine]: nakaz Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy № 50. Ofitsiynyy visnyk Ukrainy. 2016. № 22. St. 861.
13. Pro zatverdzhennya Pravyl etychnoyi povedinky politseys'kykh (2016, November 9) [On approval of the Rules of Ethical Conduct of Police Officers]: nakaz Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy № 1179. Ofitsiynyy visnyk Ukrainy. 2017. № 2. St. 55.

Стаття надійшла до редакції 18.11.2024

УДК 342.9

DOI: 10.36550/2522-9230-2024-17-135-142

Драна Марина Валеріївна,

аспірантка кафедри права та правоохоронної діяльності

Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка

mdranaia@cuspu.edu.ua

ORCID ID: 0009-0004-1595-0874

СИСТЕМНІСТЬ ТА ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ І РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Статтю присвячено дослідженню питання змісту діяльності суб'єктів формування та реалізації державної регіональної політики, яка провадиться за певними етапами. У контексті триваючої війни та необхідності адаптації до європейських стандартів, дослідження акцентує увагу на важливості ефективної регіональної політики для забезпечення сталого розвитку країни.

З метою реалізації поставленого завдання проаналізовано публікації науковців у сфері державотворення, адміністративістів, економістів, які здійснювали дослідження окресленої проблематики.

Актуалізовано, що процес формування та реалізації регіональної політики не стоїть на місці, так прийнято ряд нормативно-правових актів у цій сфері, незважаючи на реальний стан справ у державі, акумулюються джерела фінансування для розвитку регіонів тощо.

Вказано, що зростання рівня ефективності провадження регіональної політики і досі залишається одним із актуальних питань діяльності публічної влади, процесу державотворення та євроінтеграції. Вирішити поставлені суспільством завдання в цій сфері вбачається можливим завдяки вдосконаленню нормативно-правової бази та належного адміністративно-правового регулювання способів, форм та методів формування і реалізації державної регіональної політики.

Враховуючи склад та зміст досліджених етапів процесу формування та реалізації державної регіональної політики варто відзначити, що зміст і сама структура здійснюваної політики може постійно знаходитись в динамічному стані, що дозволяє максимально швидко та ефективно адаптувати її до вимог сучасного суспільства та викликів, які стоять перед ним і публічної владою. В свою чергу системне удосконалення запровадженої регіональної політики є процесом доволі тривалим і не гнучким, що потребує в деяких моментах переосмислення на ментальному рівні і відповідної адаптації суспільства.

Визначено, що дієва та збалансована державна регіональна політика, етапи реалізації якої відбуватимуться з урахуванням інтересів регіонів та суспільства в цілому, забезпечить їх динамічний розвиток, зростання рівня життя та доходів населення, скоординоване функціонування всіх інституцій на регіональному і місцевому рівнях.

За результатами дослідження визначено зміст кожного етапу формування та реалізації державної регіональної політики, фази реалізації прийнятих управлінських рішень, мету моніторингової діяльності для визначення актуальності

та дієвості запровадженної регіональної політики.

Ключові слова: державна регіональна політика, етапи провадження, управлінські рішення, нормативно-правове забезпечення, адміністративна реформа.

Drana M. SYSTEMATIC APPROACH AND STAGES IN THE DEVELOPMENT AND IMPLEMENTATION OF STATE REGIONAL POLICY

The article is devoted to studying the content of the activities of entities involved in the formation and implementation of state regional policy, which is carried out in certain stages. In the context of the ongoing war and the need to adapt to European standards, the study emphasizes the importance of effective regional policy for ensuring the sustainable development of the country.

To achieve the set goal, the publications of scientists in the field of state-building, administrators, and economists who conducted research on the outlined problem were analyzed.

It is emphasized that the process of forming and implementing regional policy is not static. For example, a number of regulatory legal acts have been adopted in this area, despite the real situation in the state, and sources of funding for regional development are being accumulated.

It is noted that increasing the efficiency of conducting regional policy remains one of the pressing issues of public administration, the process of state-building, and European integration. It is believed that it is possible to solve the problems posed by society in this area through the improvement of the regulatory framework and appropriate administrative and legal regulation of the methods, forms, and means of forming and implementing state regional policy.

Considering the complexity and content of the studied stages of the process of forming and implementing state regional policy, it should be noted that the content and structure of the implemented policy can be constantly in a dynamic state, which allows for the fastest and most effective adaptation to the demands of modern society and the challenges facing it and public authorities. In turn, the systematic improvement of the implemented regional policy is a rather lengthy and inflexible process that requires rethinking at the mental level and appropriate adaptation of society in some cases.

It is determined that an effective and balanced state regional policy, the implementation stages of which take into account the interests of regions and society as a whole, will ensure their dynamic development, increased living standards and incomes of the population, and coordinated functioning of all institutions at the regional and local levels.

As a result of the study, the content of each stage of the formation and implementation of state regional policy, the phases of implementation of adopted managerial decisions, and the purpose of monitoring activities to determine the relevance and effectiveness of the implemented regional policy have been determined

Key words: state regional policy, stages of proceedings, management decisions, regulatory and legal support, administrative reform.

Постановка проблеми. Наразі України проживає складні часи. Триваюча адміністративна реформа, адаптація чинного законодавства, на тлі євроінтеграційних процесів, до вимог Європейського Союзу, активна фаза війни з росією вимагають від публічної влади рішучих та дієвих кроків у сфері збереження належного рівня життя, функціонування економіки та інших сфер. Більшість з означених проблем мають вирішуватись шляхом запровадження та реалізації ефективної регіональної політики, з урахуванням особливостей окремо взятих регіонів, зважаючи на часткову окупацію певних територій, переселення частини населення країни.

Варто відзначити, що процес формування та реалізації регіональної політики не стоїть на місці, так прийнято ряд нормативно-правових актів у цій сфері, незважаючи на реальний стан справ у державі, акумулюються джерела фінансування для розвитку регіонів тощо.

Проте зростання рівня ефективності провадження регіональної політики і досі залишається одним із актуальних питань діяльності публічної влади, процесу державотворення та євроінтеграції. Вирішити поставлені суспільством завдання в цій сфері вбачається можливим завдяки вдосконаленню нормативно-правової бази та належного адміністративно-правового регулювання способів, форм та методів формування і реалізації державної регіональної політики.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питанням формування та реалізації державної політики за різними напрямками свої роботи присвятили ряд науковців. У сфері нормативно-правового забезпечення цієї діяльності присвячено праці Р. Білика, Ю. Гринчука, М. Латиніна, В. Мамонової. Проблемні питання реалізації регіональної політики досліджувались такими науковцями, як Б. Данилишин, С. Мельник, Д. Лук'яненко, О. Топчієв. Механізми, що забезпечують формування регіональної політики, досліджувались в працях А. Бутова, М. Гнидюка, Т. Миронової, А. Фісуна.

Метою статті є аналіз сучасного стану, етапів і нормативно-правового забезпечення формування та реалізації державної регіональної політики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вдосконалюючи підходи до адміністративно-правового регулювання в цій сфері, відбувається уніфікація владних повноважень та функцій уповноважених державою суб'єктів, основним завданням яких є безпосередньо формування та реалізація державної регіональної політики. Значної уваги потребує механізм побудови та реалізації взаємодії регіонів з центром, зростання рівня ефективності його функціонування. Все це вимагає подальших наукових пошуків у цій сфері та дослідження даної тематики, оскільки розвиток громад та досконала регіональна політика є основою соціального розвитку та економічного благополуччя країни в цілому як фактору внутрішнього, крім того ще і важливим аспектом у подоланні наслідків війни, як фактору зовнішнього.

На думку В. Куйбіди, виклики можуть мати як зовнішні, так і внутрішні корені. Реагувати на

зовнішні виклики завжди важко. У той же час внутрішні виклики в Україні не лише погіршують ситуацію з зовнішніми викликами, але іноді і сприяють їх виникненню. Саме тому перетворення внутрішніх проблем, які створюють в Україні внутрішні виклики, у нові можливості повинно стати важливим аргументом при подоланні зовнішніх викликів [1, с. 36]

Національна економіка та рівень її життєздатності багато в чому залежить від рівня економічної потужності регіонів, на що суттєво впливає територіальний, галузевий, демографічний та ряд інших аспектів. Саме тому наразі загострюється питання удосконалення адміністративно-правового регулювання у сфері державної регіональної політики.

Одним з перших важливих кроків України на шляху розвитку та провадження державної регіональної політики стало схвалення Концепцію сталого розвитку населених пунктів від 24.12.1999 № 1359-XIV, в якій відзначалось, що Концепція визначає основні напрями державної політики щодо забезпечення сталого розвитку населених пунктів, правові та економічні шляхи їх реалізації. Саме Концепція виступила основою для розроблення відповідних нормативно-правових актів і програм соціально-економічного розвитку населених пунктів, забезпечення скоординованої діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування з розв'язання практичних завдань на державному, регіональному і місцевому рівні [2].

В травні 2001 року, Указом Президента України від 25.05.2001 № 341/2001 схвалюється Концепція державної регіональної політики, яка закріплює, що державна регіональна політика є складовою частиною національної стратегії соціально-економічного розвитку України, тісно пов'язаною із здійсненням адміністративної реформи та впорядкуванням адміністративно-територіального устрою, і реалізується шляхом здійснення органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування системи заходів для забезпечення ефективного комплексного управління економічним та соціальним розвитком України та її регіонів [3].

На законодавчому рівні поняття державної регіональної політики було закріплено нормою Закону України «Про засади державної регіональної політики» від 05.02.2015 № 156-VIII, - система цілей, заходів, засобів та узгоджених дій центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб для забезпечення високого рівня якості життя людей на всій території України з урахуванням природних, історичних, екологічних, економічних, географічних, демографічних та інших особливостей регіонів, їх етнічної і культурної самобутності [4].

Проміжково схвалювались інші нормативно-правові акти, які мали на меті забезпечити сталий розвиток та втілення в дію положень та заходів, направлених на зміцнення регіонів та їх економічний добробут.

На сьогодні маємо затверджену Державну стратегію регіонального розвитку на 2021-2027 роки, в якій закріплено, що ця Стратегія є основним планувальним документом для реалізації секторальних стратегій розвитку, координації державної політики у різних сферах, досягнення ефективності використання державних ресурсів у територіальних громадах та регіонах в інтересах людини, єдності держави, сталого розвитку історичних населених місць та збереження традиційного характеру історичного середовища, збереження навколишнього природного середовища та сталого використання природних ресурсів для нинішнього та майбутніх поколінь українців [5].

Проте, актуальними в цій сфері залишається твердження, що аналіз процесів регіонального розвитку України засвідчує наявність негативних тенденцій, зокрема: поглиблення міжрегіональних суперечностей, зростання диспропорцій та загострення економічних і соціальних проблем регіонів. Головною причиною цих тенденцій є те, що в Україні не створено цілісної дієвої системи реалізації державної регіональної політики, не сформовано ефективного механізму відносин центру з регіонами та регіонів між собою. Несистемним залишається правове поле у сфері регулювання регіонального розвитку [6, с. 121].

Політична та адміністративна реформи, що тривають в Україні, суттєво змінюють структуру та систему публічного управління як на загальнодержавному так і регіональному рівнях, територіальні утворення отримують більшої значущості в питання розвитку держави. Однак для сталого розвитку регіонів та формування дієвої державної регіональної політики важливого значення набуває необхідність визначення конкретних завдань та формування принципів, методів і форм реалізації державної регіональної політики, створення відповідних адміністративно-правових засад, що будуть спиратись на досвід європейських партнерів нашої держави.

Наукові дослідження та аналіз практики державотворення в Україні переконливо свідчать, що практично немає такої сфери державної політики, в якій у разі її успішного здійснення можна було б обійтись без реального врахування регіональних аспектів. На сьогодні вже стало абсолютно зрозуміло, що ефективна державна регіональна політика є запорукою не тільки розвитку окремих регіонів в усіх його вимірах: економічному, соціальному, гуманітарному, екологічному, політичному, а й держави загалом [7, с. 14-15].

Сучасна державна регіональна політика, на думку Наталії Керецман, повинна враховувати: об'єктивні напрями розвитку світової економіки, соціальні, історичні, геополітичні особливості української

економіки, необхідність забезпечення економічної ефективності та соціальної справедливості, захист і розвиток усіх сфер бізнесу, партнерство і співробітництво на основі принципу законності та правової забезпеченості [8, с. 54-55].

Варто відзначити, що державна регіональна політика реалізується органами публічної влади шляхом застосування законодавчо визначеного інструментарію з метою врегулювання функціонування регіонів та адміністративно-правового забезпечення соціально-економічної сфери. Саме завдяки правильному формуванню та дієвій реалізації такої політики забезпечується розвиток регіонів.

На думку О. Коротич, складність розроблення регіональної політики держави пов'язана з тим, що при формуванні такої політики потрібно врахувати взаємовідносини суб'єктів державної регіональної політики між собою, і з суб'єктами політики регіонів. Також авторка вважає, що поза увагою регіональної політики держави не можна залишити жоден з об'єктів, на які вона має бути спрямована, тим більше, що деякі з них одночасно виступатимуть як суб'єкти формування, здійснення регіональної політики й управління регіональним розвитком [9, с. 81].

З огляду на досліджені бачення науковців у сфері формування та реалізації державної регіональної політики можна відзначити що така діяльність має провадитись системно і мати логічну поетапну структуру.

За визначенням І. Михасюка та М. Мальського, державна регіональна політика охоплює такі аспекти: встановлення стратегії для досягнення економічного росту, формулювання цілей та пріоритетів для розвитку економічного комплексу; розробка відповідних законодавчих актів; створення національних програм, спрямованих на розв'язання найзначущіших глобальних завдань, які стоять перед країною; реалізація єдиної політики в технічних, структурних та інвестиційних питаннях; забезпечення балансу в економіці; подолання монополії окремих виробників; підтримка конкуренції; регулювання економічних проблем, які не можуть бути вирішені ринковим механізмом; участь у міжнародному та національному розподілі робочої сили [10, с. 14].

Визначаючи «ідеальну схему» формування економічної політики В. Бакуменко і В. Белецький виділяють такі етапи: визначення короточасних стабілізаційних цілей; узгодження довгочасних стратегічних цілей з конкретними цілями з урахуванням поточних умов; визначення засобів впливу на економіку; вибір інструментів для реалізації сформульованих цілей з урахуванням обраних засад впливу на економіку [11, с. 109].

Першим етапом такої діяльності територіальної громади та виконавчої влади на місцях є ініціювання проекту.

Варто відзначити, що будь-яка політика держави, незважаючи на її зміст чи сферу реалізації, не існує відособлено від суспільства чи то регіону. Будь-які політичні рішення майже завжди формуються як реакція на певні події в суспільстві або реальні потреби його членів.

Проте потрібно не забувати, що держава - це організація політичної влади домінуючої частини населення у соціально-неоднорідному суспільстві, яка, забезпечуючи його цілісність і безпеку, організовує задоволення загальносоціальних потреб та здійснює керівництво суспільством насамперед в інтересах цієї його частини [12, с. 41].

Щоб належним чином здійснити реалізацію етапу ініціювання регіональної політики публічна влада має провести моніторинг певного середовища (соціального, політичного, економічного тощо) з метою виявлення факторів, які потребують регулювання або запровадження певних програм на регіональному або загальнодержавному рівнях. Важливою складовою ініціювання будь-якого політичного проекту на рівні регіону являється оцінка бажаних політичних результатів та можливих політичних наслідків.

Політичний аналіз повинен бути спрямований на ідентифікацію стейкхолдерів – всіх тих осіб (груп осіб), які мають відношення до процесу політики (як у владі, так і поза органами влади). Тобто всіх, кого зачіпає існування проблеми й можливих шляхів її вирішення (пов'язані із цим затрати, випуск і наслідки реалізації політики). Ці особи є у певному сенсі «пайовиками» процесу політики, тому що вони мають «пай» – з ними потрібно рахуватися в процесі політики [13, с. 10].

Виявлення факторів, які потребують регулювання, призводять до моделювання певних цілей, які мають бути досягнуті в результаті формування та реалізації державної регіональної політики з прогнозованими позитивними результатами та активної участі в даному процесі місцевого самоврядування, виконавчої влади, суб'єктів господарювання та громадськості.

Другий етап формування державної регіональної політики полягає в розробці та закріпленні управлінського рішення у певній формі.

Управлінське рішення - це результат творчого цілеспрямованого аналізу проблемної ситуації, вибору шляхів, методів і засобів її вирішення у відповідності з ціллю системи менеджменту [14, с. 58].

Деякі науковці стверджують, що управлінське рішення проявляє собою соціальний акт, підготовлений на основі аналізу альтернатив і прийнятої у встановленому порядку оцінки, що має директивне значення, який містить постановку цілей і обґрунтування засобів їх реалізації та організовує практичну діяльність суб'єктів і об'єктів управління, спрямовану на досягнення намічених цілей [15, с. 58].

Таким чином даний етап зобов'язує територіальні громади та виконавчу владу на місцях виділяти конкретні задачі та напрямки по яких формуватимуться управлінські рішення, визначати засоби та механізм

для їх реалізації. Означені заходи запускають механізм правотворення, оскільки потребується формування нормативно-правової бази.

Прийняття управлінського рішення пов'язано з певними управлінськими діями, які, у свою чергу, визначаються характером і змістом рішень та конкретною управлінською ситуацією. Тобто прийняттю управлінського рішення завжди передує управлінська ситуація, яка, у свою чергу, виникає одночасно з виникненням певної управлінської проблеми [16, с. 38].

Прийняття управлінського рішення, як засобу формування та реалізації державної регіональної політики, являє собою творчу діяльність владного суб'єкта, основна задача якої полягає у визначенні форм подальшої діяльності суб'єктів реалізації регіональної політики, з урахуванням ситуаційних обставин та сприйняття суспільством результатів цієї діяльності.

Погоджуємось з твердженням, що управлінське рішення – це результат вибору суб'єктом (органом) управління способу дій, спрямованих на розв'язання певної проблеми управління. Основна мета управлінського рішення полягає у забезпеченні координуючого впливу на об'єкт або систему управління для досягнення цілей організації [17, с. 36].

Третій етап полягає безпосередньо у впровадженні прийнятих заходів і реалізації управлінських рішень у сфері державної регіональної політики.

Завдання цього етапу полягає у формуванні механізму впровадження прийнятих управлінських рішень, який має включати в себе діяльність по визначенню сфер та кола об'єктів і суб'єктів реалізації, зміст регулюючого впливу, узгодження правил застосування норм та взаємодії учасників даного процесу, процедуру застосування та правові наслідки, що матимуть місце в ході провадження цього етапу.

Процедура реалізації прийнятих рішень в ході формування та реалізації державної регіональної політики включає такі фази:

- донесення прийнятого рішення до виконавців;
- формування алгоритму узгодженої взаємодії виконавців в ході його реалізації;
- прийняття рішення до виконання та реалізації його задач;
- реалізація нагляду за впровадження рішення;
- аналіз ефективності реалізації.

Варто відзначити, що провадження цього етапу потребує зазвичай координацію роботи багатьох суб'єктів. І саме ефективна координація реалізації управлінських рішень сприяє досягненню позитивних результатів у сфері провадження державної регіональної політики в цілому.

Реалізація управлінських рішень є практичним, а отже, матеріальним аспектом управлінської діяльності, оскільки саме процес організації і результат практичної діяльності «матеріалізує» соціальні норми, що містяться в управлінських рішеннях, переводить їх у реальні фізичні дії (відносини, процеси, результати) під час дії керованої підсистеми на керуючу підсистему з метою перетворення її в новий якісний стан. Однак управлінські рішення бувають подвійними за своєю природою, оскільки вони можуть бути спрямовані як зовні, на керовану підсистему, так і всередину, на керуючу підсистему. Але важливо зазначити, що специфіка управлінських рішень полягає у трансформації і стабілізації керованого соціального об'єкта [18, с. 30].

На ефективність реалізації управлінських рішень, у сфері державної регіональної політики, суттєво впливає здійснений рішенням розподіл між суб'єктами виконання їх повноважень, прав та відповідальності.

На стадії реалізації рішення, приймаються заходи для конкретизації рішення і доведення його до виконавців, здійснюється контроль за ходом його виконання, вносяться необхідні корективи і дається оцінка отриманого результату від виконання рішення. Кожне управлінське рішення має свій конкретний результат, тому метою управлінської діяльності є знаходження таких форм, методів, засобів та інструментів, які могли б сприяти досягненню оптимального результату в конкретних умовах і обставинах. Управлінські рішення повинні бути обґрунтованими, прийнятими на основі економічного аналізу та багатоваріантного розрахунку та свого роду інтуїтивними, які, хоча іноді й заощаджують час, але містять в собі ймовірність упущень та ряд невизначеностей [15, с. 59].

Зростання ефективності реалізації державної регіональної політики досягається провадженням моніторингового контролю, що в свою чергу дає можливість адаптувати напрямки здійснюваної політики до реальних ситуацій, що виникають на територіях її провадження, та дає можливість своєчасно здійснювати корегування певних аспектів та програм. Процедура провадження регіональної політики має передбачати зворотній зв'язок суб'єктів цієї діяльності, який дає можливість швидко реагувати та аналізувати на отримані моніторингові показники.

Четвертий етап формування та реалізації державної регіональної політики полягає в аналітичній оцінці отриманих результатів. Саме даний етап дає можливість визначити необхідність та напрямки коригування реалізованого напрямку регіональної політики та забезпечити оптимальний варіант її подальшого провадження для досягнення поставленої мети, що може включати в себе розширення кола суб'єктів, коригування їх прав та повноважень, адаптацію зворотного зв'язку, форму закріплення отриманих результатів тощо.

Та, говорячи про особливості прийняття управлінських рішень, не можна оминати питання контролю за їх виконанням. Контроль – це одна з основних функцій управління, яка являє собою

забезпечення досягнення цілей, поставлених організацією, реалізації прийнятих управлінських рішень. За допомогою контролю керівництво визначає правильність своїх рішень і встановлює потребу в їх коригуванні. Здійснювати контроль – це значить, з одного боку, встановлювати стандарти, вимірювати фактично досягнуті результати і їх відхилення від встановлених стандартів; з іншого – відстежувати виконання прийнятих управлінських рішень і оцінювати досягнуті результати у процесі їх виконання. Саме результати контролю стають підставою для керівників організації коригувати прийняті раніше рішення, якщо відхилення у процесі реалізації прийнятих раніше рішень значні [18, с. 31].

Проведення цього етапу відбувається з урахуванням Порядку здійснення моніторингу державної регіональної політики та Порядку проведення оцінювання реалізації державної регіональної політики, які затверджено Постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання проведення моніторингу та оцінювання державної регіональної політики» від 15 березня 2024 р. № 305.

Вказані нормативно-правові акти визначають, що моніторинг державної регіональної політики здійснюється з метою відстеження та проведення аналізу територіальних тенденцій, динаміки та структурних змін відповідно до цілей, напрямів та завдань державної регіональної політики, визначених у документах стратегічного планування державної регіональної політики, зазначених у частині другій статті 7 Закону України “Про засади державної регіональної політики” а об’єктами моніторингу державної регіональної політики є соціально-економічні процеси і результати соціально-економічного розвитку регіонів, територіальних громад, функціональних типів територій, які описуються з використанням кількісних та якісних, статичних або динамічних параметрів [19].

В свою чергу, метою оцінювання реалізації державної регіональної політики є отримання інформації стосовно досягнення цілей політики, їх впливу на стан соціально-економічного розвитку регіонів, територіальних громад та функціональних типів територій для прийняття необхідних управлінських рішень [19].

Висновки. Враховуючи склад та зміст досліджених етапів процесу формування та реалізації державної регіональної політики, варто відзначити, що зміст і сама структура здійснюваної політики може постійно знаходитись в динамічному стані, що дозволяє максимально швидко та ефективно адаптувати її до вимог сучасного суспільства та викликів, які стоять перед ним і публічної владою. В свою чергу системне удосконалення запровадженої регіональної політики є процесом доволі тривалим і не гнучким, що потребує в деяких моментах переосмислення на ментальному рівні і відповідної адаптації суспільства.

Дієва та збалансована державна регіональна політика, етапи реалізації якої відбуватимуться з урахуванням інтересів регіонів та суспільства в цілому, забезпечить їх динамічний розвиток, зростання рівня життя та доходів населення, скоординоване функціонування всіх інституцій на регіональному і місцевому рівнях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Куйбіда В., Ткачук А., Забувець-Ковачич Т. Регіональна політика: правове регулювання. Світовий та український досвід. К.: Леста, 2010. 224 с.
2. Про Концепцію сталого розвитку населених пунктів. Постанова Верховної Ради України від 24.12.1999 № 1359-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1359-14#Text>
3. Про Концепцію державної регіональної політики. Указ Президента України від 25.05.2001 № 341/2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/341/2001#Text>
4. Про засади державної регіональної політики. Закон України від 05.02.2015 № 156-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text>
5. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки. Постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>
6. Павлов В.І. Концептуальні засади управління сталим просторовим розвитком. Вісник економічної науки України. Науковий журнал. Донецьк : ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2007. № 1 (11). С. 119–124.
7. Куйбіда В. С. Формування та реалізація нової регіональної політики в Україні. *Ефективність державного управління*. 2017. Вип. 1 (50). ч. 1. С. 13-20. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2017_1_3
8. Керецман Н.І. Організаційно-економічні засади розвитку територіальних громад регіону в умовах сучасних викликів воєнного стану : дис. ... доктора філософії: 051 – Економіка. Ужгород, 2023. 253 с. URL: <https://uacademic.info/ua/document/0823U101441>
9. Корогич О.Б. Державне управління регіональним розвитком України : [монографія]. Х. : Вид-во ХарРІНАДУ “Магістр”. 2006. 220 с.
10. Михасюк І.Р., Мальський М.З. Регіональна економічна політика: Навчальний посібник. Львівський національний університет ім. Івана Франка. Львів: «Українські технології». 2001. 208 с.
11. Бакуменко В. Формування економічної політики (методологічні аспекти). *Вісник Української академії державного управління при Президенті України*. 1998. № 3. С.107–113.
12. Рабінович П., Лобода Ю. Соціальна сутність держави: теоретико-методологічні засади дослідження. *Право України*. 2001. №8. С.41-44.
13. Державна політика: аналіз та механізми впровадження: конспект лекцій. Укладачі: В. П. Садковий, С. М. Домбровська, І. М. Лопатченко, А. В. Антонов. Х. : НУЦЗУ, 2019. 65 с. URL:

<http://nnvc.nuczu.edu.ua/images/topmenu/kafedry/kafedra-publichnoho-administruvannia-u-sferi-tsyvilnoho-zakhystu/Lekcii/lk14.pdf>

14. Прийняття управлінських рішень: навч. посіб. / за ред. Ю. Петруні. 2-ге вид. Київ: Центр учбової літератури. 2011. 216 с.

15. Яременко І.І. Особливості прийняття та реалізації управлінських рішень в системі публічного управління. *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»*. 2021. № 7. С. 57-61.

16. Теоретичні основи забезпечення якості прийняття управлінських рішень в умовах європейської інтеграції : монографія. М.М. Новікова, Н.О. Кондратенко, М.В. Боровик та ін.. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова. Харків : «Друкарня Мадрид», 2020. 335 с. URL: <https://mmgh.kname.edu.ua/images/NAUKA/2020.pdf>

17. Дерлоу Д. Ключові управлінські рішення. Технологія прийняття рішень / пер. з англ. Київ: Наукова думка, 2010. 242 с.

18. Нестеренко Д.В. Сутність феномену «управлінське рішення». *Публічне управління та митне адміністрування*. 2021. № 3 (30). С. 28-32. URL: <http://customs-admin.umsf.in.ua/archive/2021/3/4.pdf>

19. Деякі питання проведення моніторингу та оцінювання державної регіональної політики. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 березня 2024 р. № 305. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/305-2024-%D0%BF#Text>

REFERENCES:

1. Kuibida, V., Tkachuk, A., Zabuets-Kovachych, T. (2010). Rehionalna polityka: pravove rehulivannia. Svitovyi ta ukraïnskyi dosvid. [Regional policy: legal regulation. World and Ukrainian experience]. 224. [in Ukrainian].

2. Pro Kontseptsiiu staloho rozvytku naselenykh punktiv. (1999, December 24). [On the Concept of Sustainable Development of Settlements]. *Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy №1359-XIV*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1359-14#Text> [in Ukrainian].

3. Pro Kontseptsiiu derzhavnoi rehionalnoi polityky. (2001, May 25). [On the Concept of State Regional Policy]. *Ukaz Prezydenta Ukrainy №341/2001*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/341/2001#Text> [in Ukrainian].

4. Pro zasady derzhavnoi rehionalnoi polityky. (2015, February 5). [On the principles of state regional policy]. *Zakon Ukrainy №156-VIII*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text> [in Ukrainian].

5. Pro zatverdzhennia Derzhavnoi stratehii rehionalnoho rozvytku na 2021-2027 roky. (2020, August 5). [On approval of the State Strategy for Regional Development for 2021-2027]. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy №695*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

6. Pavlov, V.I. (2007). Kontseptualni zasady upravlinnia stalym prostоровym rozvytkom. [Conceptual principles of sustainable spatial development management]. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*. № 1(11). 119–124. [in Ukrainian].

7. Kuibida, V. S. (2017). Formuvannia ta realizatsiia novoi rehionalnoi polityky v Ukraini. [Formation and implementation of a new regional policy in Ukraine]. *Efektivnist derzhavnoho upravlinnia*. Vyp. 1 (50). ch. 1. 13-20. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2017_1_3 [in Ukrainian].

8. Keretsman, N.I. (2023). Orhanizatsiino-ekonomichni zasady rozvytku terytorialnykh hromad rehionu v umovakh suchasnykh vyklykiv voïennoho stanu. [Organizational and economic principles of development of territorial communities of the region in the conditions of modern challenges of martial law]. *Dys. doktora filosofii: 051–Ekonomika*. 253. Retrieved from: <https://uacademic.info/ua/document/0823U101441> [in Ukrainian].

9. Korotych, O.B. (2006). Derzhavne upravlinnia rehionalnym rozvytkom Ukrainy. [State Administration for Regional Development of Ukraine]. Monohrafiia. 220. [in Ukrainian].

10. Mykhasiuk, I.R., Malskyi, M.Z. (2001). Rehionalna ekonomichna polityka. [Regional economic policy]. Navchalnyi posibnyk. 208. [in Ukrainian].

11. Bakumenko, V. (1998). Formuvannia ekonomichnoi polityky (metodolohichni aspekty). [Formation of economic policy (methodological aspects)]. *Visnyk Ukraïnskoï akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy*. № 3. 107–113. [in Ukrainian].

12. Rabinovych, P., Loboda, Yu. (2001). Sotsialna sutnist derzhavy: teoretyko-metodolohichni zasady doslidzhennia. [The social essence of the state: theoretical and methodological foundations of research]. *Pravo Ukrainy*. №8. 41-44. [in Ukrainian].

13. Sadkovi, V.P., Dombovska, S.M., Lopatchenko I.M, Antonov, A.V. (2019). Derzhavna polityka: analiz ta mekhanizmy vprovadzhennia: konspekt lektsii. [Public policy: analysis and implementation mechanisms: lecture notes]. 65. Retrieved from: <http://nnvc.nuczu.edu.ua/images/topmenu/kafedry/kafedra-publichnoho-administruvannia-u-sferi-tsyvilnoho-zakhystu/Lekcii/lk14.pdf> [in Ukrainian].

14. Petrunia Yu.Ie. (Ed.) (2011). Pryiniattia upravlinskykh rishen. [Making management decisions]. Navch. posib. 2-he vyd. 216. [in Ukrainian].

15. Yaremenko, I.I. (2021). Osoblyvosti pryiniattia ta realizatsii upravlinskykh rishen v systemi publichnoho upravlinnia. [Features of making and implementing management decisions in the public administration system]. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Hraal nauky»*. № 7. 57-61. [in Ukrainian].

16. Novikova, M.M., Kondratenko, N.O., Borovyk, M.V. (2020). Teoretychni osnovy zabezpechennia yakosti pryiniattia upravlinskykh rishen v umovakh yevropeiskoi intehratsii. [Theoretical foundations of ensuring the quality of managerial decision-making in the context of European integration]. Monohrafiia. 335 Retrieved from: <https://mmgh.kname.edu.ua/images/NAUKA/2020.pdf> [in Ukrainian].

17. Derlou, D. (2010). Kliuchovi upravlinski rishennia. Tekhnolohiia pryiniattia rishen. [Key management decisions. Decision-making technology]. 242. [in Ukrainian].

18. Nesterenko, D. V. (2021). Sutnist fenomenu «upravlinske rishennia». [The essence of the phenomenon of "management decision"]. *Publichne upravlinnia ta mytne administruvannia*. № 3 (30). 28-32. Retrieved from: <http://customs-admin.umsf.in.ua/archive/2021/3/4.pdf> [in Ukrainian].

19. Deiaki pytannia provedennia monitorynhu ta otsiniuvannia derzhavnoi rehionalnoi polityky. (2024, March 15). [Some issues of monitoring and evaluating state regional policy]. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy №305*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/305-2024-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 19.11.2024

УДК 342.951

DOI: 10.36550/2522-9230-2024-17-142-146

Єрмоєнко Віктор Петрович,

аспірант кафедри адміністративно-правових дисциплін факультету № 2

Донецького державного університету внутрішніх справ, адвокат

eremenko.3012@gmail.com

ORCID ID: 0009-0003-8964-782X

ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПОДАТКОВОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ КОНТРОЛЬНИХ ФУНКЦІЙ

Стаття присвячена проблемним питанням адміністративно-правового статусу Державної податкової служби України як ключового органу центральної виконавчої влади у сфері дотримання законодавства з питань оподаткування, законодавства з питань сплати єдиного внеску, а також щодо дотримання іншого законодавства, контроль за виконанням якого покладено на нього та його територіальні органи. Проведено аналіз адміністративно-правового регулювання діяльності Державної податкової служби України при здійсненні контрольних функцій. Виокремлено питання публічної організації здійснення контрольних функцій в державі в цілому та Державною податковою службою України. Проаналізовано еволюцію чинного законодавства, на підставі якого здійснюються контрольні функції Державною податковою службою України та її територіальними органами та попередніми органами фіскальної сфери, реформованих та реорганізованих в Україні за період незалежності. Запропоновано авторську дефініцію, яка позначає поняття адміністративно-правового статусу Державної податкової служби України. Встановлено місце Державної податкової служби України у здійсненні державної податкової політики, реалізованій органами публічного адміністрування, у тому числі спеціалізованими державними органами с сфері фінансової діяльності держави, податкового контролю, спрямованого на забезпечення законності, раціональності, ефективності управління (формування, розподілу, використання, розпорядження) публічними фінансовими ресурсами, з метою виявлення, усунення та запобігання фінансових правопорушень у найбільш дієвий спосіб. Визначено структуру механізму державної податкової політики через сукупність взаємопов'язаних та взаємодіючих елементів. З'ясовано особливі ознаки державної податкової політики (зокрема щодо реалізації у специфічній сфері, здійсненні спеціальними суб'єктами, наявності специфічного предмета і об'єктів, формулювання спеціальної мети, регламентації спеціальними імперативними нормами права).

Ключові слова: адміністративно-правове регулювання, Державна податкова служба України, контролюючий орган; контроль.

Yeremenko V. THE ISSUE OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION OF THE ACTIVITIES OF THE STATE TAX SERVICE OF UKRAINE IN THE EXERCISE OF CONTROL FUNCTIONS

The article is devoted to the problematic issues of the administrative and legal status of the State Tax Service of Ukraine as a key body of the central executive power in the field of compliance with legislation on taxation, legislation on the payment of a single contribution, as well as compliance with other legislation, control over the implementation of which is entrusted to it and its territorial bodies. An analysis of the administrative and legal regulation of the activities of the State Tax Service of Ukraine in the implementation of control functions is carried out. The issue of public organization of the implementation of control functions in the state as a whole and by the State Tax Service of Ukraine is highlighted. The evolution of the current legislation on the basis of which control functions are carried out by the State Tax Service of Ukraine and its territorial bodies and previous bodies of the fiscal sphere, reformed and reorganized in Ukraine during the period of independence, is analyzed. The author's definition is proposed, which denotes the concept of the administrative and legal status of the State Tax Service of Ukraine. The place of the State Tax Service of Ukraine in the implementation of state tax policy